

การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
ในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

Development of School Curriculum Administration and
Management Strategies in Digital Era for
Fang Dhammasuksa School

วันที่รับบทความ: 25 ก.ค. 64

วันที่แก้ไขบทความ: 17 ก.พ. 65

วันที่ตอบรับ: 20 ก.พ. 65

อรวรรณ สิริวงศ์¹

Orawan Siriwong¹

ประเวศ เวชชะ²

Prawet Wetcha²

ไพโรภ รัตนชูวงศ์³

Pairop Rattanachuwong³

บทคัดย่อ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2563)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2020).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

การวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ การวิจัย เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนา การบริหารการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบ การวิจัยและกำหนดวิธีการวิจัยเพื่อ ตอบคำถามการวิจัยโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัญหา การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา วิเคราะห์ผล การเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาหลักการบริหารและ การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการนิเทศกำกับติดตาม การใช้หลักสูตร ศึกษาหลักและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพ การบริหารและการจัดการหลักสูตร โดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม (AIC) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และ การวิเคราะห์เหตุปัจจัย ภายในและภายนอก (Fish bone Diagram) แล้ววิเคราะห์เชิงบรรยาย โดยใช้หลักการและ เหตุผล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 4 คน (บรรพชิต 2 คฤหัสถ์ 2) คณะกรรมการสถานศึกษา 3 คน นักเรียน 3 คน รวม 20 คน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษา ภาพอนาคต ที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร กระบวนการศึกษา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และหลักการวางแผนตามสถานการณ์เชิงภาพอนาคต Scenario Planning ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหาร 5 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 4 คน (บรรพชิต 2 คฤหัสถ์ 2) คณะกรรมการ สถานศึกษา 3 คน นักเรียน 3 รวมทั้งหมด 20 คน และขั้นตอนที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารและ การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เครื่องมือที่ ใช้ในการวิจัย คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) รวบรวมข้อมูล แล้วทำ การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นเนื้อหาเชิงบรรยาย นำเสนอเป็นแนวทางการบริหารจัดการเชิง

กลยุทธ์เพื่อนำผลไปพัฒนา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ครูผู้สอน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 5 คน รวม 15 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัญหาของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านคุณภาพของผู้เรียนเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทุกกลุ่มสาระ พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี

2. เหตุปัจจัยต่อการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร มีสองด้านคือ เหตุปัจจัยภายในกับเหตุปัจจัยภายนอก ดังนี้ คุณภาพผู้เรียน เหตุปัจจัยภายนอกที่สนับสนุน คือ งบประมาณ ผู้ปกครอง, ชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรอื่นที่ดูครั้ง คือ งบประมาณ เหตุปัจจัยภายในที่สนับสนุน คือ ครูสอนตามตัวชี้วัดประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ที่ดูครั้ง คือ เน้นครูพระ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม กระบวนการ พัฒนาไม่เป็นรูปธรรม ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนคือ ชุมชน ที่ดูครั้ง คือ งบประมาณ เหตุปัจจัยภายในที่สนับสนุน คือ จัดทำแผนตามจุดที่ควรพัฒนา กำกับ ติดตาม ประเมินอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา บริหารจัดการหลักสูตรตามบริบทของท้องถิ่น ที่ดูครั้ง คือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ไม่เข้ากับยุคสมัย ขาดการวิจัย การนิเทศ กำกับติดตามที่ต่อเนื่อง เน้นครูพระ ครูขาดการใช้เทคโนโลยี ด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยภายนอกที่สนับสนุน คือ งบประมาณ ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ เหตุที่ดูครั้ง คือ งบประมาณ เหตุปัจจัยภายในที่สนับสนุน คือ การเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติจริง มีสื่อและเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ทุกชาติพันธุ์ ที่ดูครั้ง คือ ครูมีภาระงานอื่น ขาดการวิจัย ขาดกระบวนการติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง นักเรียนอ่อนพื้นฐานทางเทคโนโลยี

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในสถานศึกษา และผลการ

ทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการใช้หลักสูตรร่วมกันดำเนินการวางแผนการใช้หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์ข้อที่ 1 ผู้เรียนเป็นผู้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กลยุทธ์ข้อที่ 2 การบริหารจัดการศึกษามีระบบ PLC กลยุทธ์ข้อที่ 3 ครูและบุคลากร ทางการศึกษา มีศักยภาพตาม มาตรฐานวิชาชีพ กลยุทธ์ข้อที่ 4 สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้าน ทัศนคติคุณธรรมพื้นฐาน

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การบริหารและการจัดการ หลักสูตร ยุคดิจิทัล

Abstract

This mixed-method study aimed to develop school curriculum administration and management strategies in digital era for Fang Dhamasuksa School. The study was sectioned into 4 stages. Stage 1 Surveying school curriculum administration and management problems: (1) Quality of learners was examined by documentary analysis. The research instruments were learning achievement evaluation form following school curriculum and Self Assessment Report (SAR), and content analysis was used for data analysis and summarized in narrative format. 2) School curriculum administration and learner-centeredness education was examined by quantitative approach by using questionnaire to collect the data from 20 participants including school director, 4- division school administrators, teachers, parents, school committees and students. The questionnaire data was calculated for mean and standard deviation. Stage 2 Examining factors affecting quality of school curriculum administration and management, and Stage 3 Designing desired future scenario of school curriculum administration and management were delivered by involvement of 20 participants including school administrators, teachers, parents, students and school committees. Stage 4 Developing

school curriculum administration and management strategies recruited 10 participants for data collection that included school director, 4-division of school administrators, teachers, parents, and school committees by means of participatory action research (PAR). The research instrument was AIC workshop. The data was analyzed by content analysis and summarized into narrative format in order to synthesize and construct the guidelines for strategic administration. The results showed that:

1. School curriculum administration and management circumstance regarding quality of learners: The survey of students' learning achievement from all learning areas, in overall, revealed the quality at the high level. The school curriculum administration and management process, in overall, was rated at the high level. The learner-centeredness education process, in overall, was also rated at the high level.

2. The factors affecting the strategies for school curriculum administration and management concerned 2 aspects i.e. internal and external factors. Quality of learners dealt with external factors which were budget support, parents, community, community learning resources, supports from other organizations. The de-promoting factors were monk teachers, inadequate equipment, lacking disciplines and innovation, unclear development process. Curriculum administration and management dealt with promoting factor which was community while the de-promoting factor was budget support. The promoting internal factors were clear development plan, participatory monitoring and evaluation, promoting staff for self-development, school curriculum administration corresponding to the local context. The de-promoting factors were budget support, obsolete equipment, lacking consistent research, supervision and monitoring, excessive focus on monk teachers, teachers lacking the use of technology. The learner-centeredness education dealt with promoting external factors which were budget support, parents, community and other organizations. The de-promoting factor was budget support. The promoting internal factors were learning and real practice, equipped

with media and technology, environment favorable for learning, allowing opportunity for all ethnic groups. The de-promoting factors were teachers overloaded with extra-works, lacking research, lacking monitoring and evaluation consistently, students' weaknesses on technology.

3. Desired future scenario for school curriculum administration and management regarding learners were learners showing learning achievement at school and national test level. The curriculum administration and management dealt with stakeholders shared curriculum implementation together and learning process utilized learner-centeredness approach.

4. Strategies for school curriculum administration and management were proposed. Strategy 1 Learner showing quality underlying education standards. Strategy 2 Educational administration implementing PLC. Strategy 3 Teachers and educational personnel showing potentials following professional standards. Strategy 4 School serving as learning resources on local handicraft.

Keywords: Strategy, Administration and Management, Curriculum, Digital Age

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาในยุค Digital เป็นกระบวนทัศน์แนวใหม่ในการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้ศตวรรษที่ 21 การก้าวสู่ยุคแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมในปัจจุบันที่เราเรียกกันยุค Digital ซึ่งมักถูกใช้ในบริบทของ "เทคโนโลยี" หรือทำอะไรก็ตามเพื่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ โดยมีจะถูกโยงเข้าสู่เรื่องของเทคโนโลยี อยู่เสมอก่อให้เกิดเป็นความต้องการใหม่ขึ้นมาและความต้องการใหม่นี้ได้แทนที่สิ่งเดิมที่มีอยู่โดย "ทันที" ซึ่งแตกต่างจากการ "ปรับเปลี่ยน" ที่เน้นการพัฒนาจากความต้องการเดิมหรือการต่อยอดจากสิ่งเดิมที่มีอยู่อย่างค่อยเป็นค่อยไปนั้น ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ (2564 : 1) ได้กล่าวว่า

องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาครู 2) ด้านการนิเทศ 3) ด้านการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และ 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์

โรงเรียนฝางธรรมศึกษา เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานานาชาติ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา ใช้หลักธรรมคำสอน แห่งพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อให้ผู้ได้รับการอบรม มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมอันเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมที่ควรปลูกฝังกับเยาวชนในยุคปัจจุบัน แต่อาจจะยังไม่มีความสะดวกคล่องกับสภาวะในยุคของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียนอาจจะขาดทักษะในทางโลกอันเป็นยุคของการเปลี่ยนถ่ายสู่ยุคของเทคโนโลยี การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้เรียนเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค Digital นี้ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อกำหนดสภาพในการพัฒนาที่พึงประสงค์หรือเป้าหมาย การพัฒนา การกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมในการพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณและเป็นเครื่องมือในการประสานกระบวนการปฏิบัติการพัฒนา ตลอดจนใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนฝางธรรมศึกษาและนำผลการวิจัยไป เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลกับนักเรียนและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเพื่อนำร่องในกลุ่มโรงเรียนปริยัติธรรมเขตลุ่มน้ำฝางที่จะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมอื่น ๆ ในการพัฒนาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และการบริหารจัดการหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์ในการพัฒนาการบริหาร และ

การจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา โดยกำหนด ประเมินสภาการณ์ ทบทวนวิสัยทัศน์เดิม การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการบริหารจัดการหลักสูตร กำหนดเป้าประสงค์และประเด็น ยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงาน โครงการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการสร้าง นวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์โดยใช้เทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรม ศึกษา
2. ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา
3. ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา
4. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใน ยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรม

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้ใหม่ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ความรู้ใหม่ ที่เกี่ยวกับ สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของ การบริหารและการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษานอกจากนี้ยังทำให้เห็นภาพอนาคตที่ พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุค Digital
2. ด้านการนำไปใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการวางแผนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใน โรงเรียนฝางธรรมศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร ให้มีความเหมาะสมตลอดจนสามารถกำหนด เป้าหมายในการพัฒนาองค์กร พัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับยุค Digital

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาตามคำถามการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

1.1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารและการจัดการหลักสูตรผลการเรียนรู้ และคุณภาพของผู้เรียน หลักการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการในการศึกษาคือกระบวนการ PDCA (2015: Edward Damming)

1.2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา โดยมุ่งเน้นตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.3) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนฝางธรรมศึกษา

1.3.2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา, แผนพัฒนา 3 ปี

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ได้แก่

2.1) กระบวนการที่ใช้ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญมีดังนี้

2.1.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control AIC)

2.1.2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action

Research: PAR)

2.1.3) ทฤษฎีผังก้างปลา (Fish bone Diagram) วิเคราะห์เหตุปัจจัย

2.2) ขอบเขตด้านเนื้อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ได้แก่

2.2.1) คุณภาพของผู้เรียน

2.2.2) กระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร

2.2.3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

2.3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource)

2.3.2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source)

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ได้แก่

3.1) กระบวนการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ มีดังนี้

3.1.1) การวางแผนตามสถานการณ์เชิงภาพอนาคต (Scenario Planning)

3.1.2) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control: AIC)

3.1.3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

3.2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

3.2.1) คุณภาพของผู้เรียน

3.2.2) กระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร

3.2.3) หลักและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

3.3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนฝางธรรมศึกษา

3.3.2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรกับยุค Digital

4. ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

4.1) กระบวนการศึกษายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการมีดังนี้

1) กระบวนการ Strategic Needs Analysis : SNA 2) กระบวนการบริหารแบบ Balanced Scorecard 3) กระบวนการประเมินสภาพการณ์ 7s และ PESTEL Analysis 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

4.2) ขอบเขตด้านเนื้อหากระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ในการบริหารและการจัดการหลักสูตร โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

4.3) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

4.3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ศิษยานุศิษย์ และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนฝางธรรมศึกษา

4.3.2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร ในช่วงศตวรรษที่ 21

5. ขอบเขตด้านพื้นที่ โรงเรียนฝางธรรมศึกษา วัดศรีบุญเรือง ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

6. ขอบเขตด้านเวลา อิงตามแผนพัฒนาของโรงเรียน (แผนพัฒนา 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา

1. วิธีการวิจัย

คำถามการวิจัย สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนฝางธรรมศึกษาเป็นอย่างไร

2. เครื่องมือและแหล่งข้อมูลที่จัดเก็บ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้ออกจากการศึกษา มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุและผล (Cause and Effect) การแปรผลจากตารางในรูปแบบการจัดเรียงระดับคุณภาพในด้านคุณภาพผู้เรียน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตรและด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิง บรรยาย (Content Analysis) เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

1. วิธีการวิจัย

คำถามการวิจัย เหตุปัจจัยสำคัญใด บ้างที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital

2. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) และการระดมสมองเกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์และสรุปแบบสำรวจจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสนทนา

3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ ได้แก่ 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ดังนี้ ผู้อำนวยการ 1 รูป ผู้บริหาร 4 ฝ่ายหลัก ได้แก่ ฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน ฝ่ายบริหารทั่วไป 1 คน ฝ่ายบริหารงบประมาณ 1 คน และฝ่ายบริหารบุคคลากร 1 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 4 รูป/คน (บรรพชิต 2 รูป/คน 2) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา 3 คน และ นักเรียนโรงเรียนฝางธรรมศึกษา 3 คน รวมทั้งหมด 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง 2) การจัดเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการโดยใช้เครื่องมือการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม “มองอดีต ทบทวนปัจจุบัน มุ่งมั่นพัฒนา นำพาพุทธศาสตร์ ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา” วันจันทร์ที่ 15 เดือนมกราคม 2564 ณ ห้องประชุมธรรมทินนานุสรณ์ เวลา 09.30 - 11.30 น. “การวิเคราะห์เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา”

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้อาจจากการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร (AIC) มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุและผล (cause and effect) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) เกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสนับสนุนหรือลดรั้งคุณภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถาน ศึกษา ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา

การออกแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1. วิธีการวิจัย

คำถามการวิจัย ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ควรเป็นอย่างไร

2. เครื่องมือการวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) วิเคราะห์ภาพอนาคตร่วมกัน (Scenario Planing) ซึ่งส่งผลและเกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาคือควรเป็นอย่างไร

3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บได้แก่ 3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ดังนี้ ผู้อำนวยการ 1 รูป และ ผู้บริหาร 4 ฝ่ายหลัก ได้แก่ ฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน ฝ่ายบริหารทั่วไป 1 คน ฝ่ายบริหารงบประมาณ 1 คน และฝ่ายบริหารนุคกลาง 1 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 4 รูป/คน (บรรพชิต 2 ศฤหส์ถ์ 2) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา 3 คน และนักเรียนโรงเรียนฝางธรรมศึกษา 3 คน รวมทั้งหมด 20 คน 3.2) การจัดเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุและผล (cause and effect) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) เกี่ยวกับภาพอนาคตที่พึงประสงค์โดยวิเคราะห์ในเชิงยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนฝางธรรมศึกษาผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1. วิธีดำเนินการวิจัย

คำถามการวิจัย ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษาที่สอดคล้องกับ ยุค Digital ควรเป็นอย่างไร

2. เครื่องมือการวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยพิจารณาในมุมมองของ Balanced Scorecard และ SNA เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา ที่สอดคล้องกับ ยุค Digital

3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ ได้แก่ 3.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ดังนี้ ผู้อำนวยการ 1 รูป และ ผู้บริหาร 4 ฝ่ายหลัก โดยมี ฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน ฝ่ายบริหารทั่วไป 1 คน ฝ่ายบริหารงบประมาณ 1 คนและฝ่ายบริหารบุคลากร 1 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 2 คน (บรรพชิต 1 กฤหัสถ์ 1)ตัวแทนคณะกรรมการ สถานศึกษา 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คนโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 3.2) การจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) มีขั้นตอน ดังนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) วิเคราะห์และจัดทำแผนทางยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการเพื่อนำไปพัฒนาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถาน ศึกษา ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา โดยนำเสนอเป็นแผนที่ทางยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

สรุปผลการวิจัย

ด้านที่ 1 สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร 1.1 สภาพของคุณภาพของผู้เรียน เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทุกกลุ่มสาระตั้งแต่ 3.0 ขึ้นไปแยกตามกลุ่มสาระ วิชา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี กลุ่มสาระที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มสาระวิชา การงานอาชีพ ศิลปะ สุขศึกษา สังคมศึกษา และภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย ต่ำสุดคือกลุ่มสาระวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ตามลำดับสภาพทาง

การศึกษาระดับชาติ ของสถานศึกษา และระดับจังหวัด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการศึกษพบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ปรับปรุง คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ตามลำดับ สภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และ ระดับประเทศนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการศึกษพบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ตามลำดับ สภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ของสถานศึกษา และ ระดับจังหวัด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษพบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ใน ระดับปรับปรุง คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ สภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษพบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ใน ระดับพอใช้ สภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ระดับประเทศ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษพบว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ใน ระดับควรปรับปรุง คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ตามลำดับด้านพระพุทธศาสนา สภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ของสถานศึกษา และ สังกัดสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และระดับประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี คือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา ธรรม วินัย พุทธประวัติ ภาษาบาลี ตามลำดับ 1.2 สภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่า สภาพของหลักสูตรบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโรงเรียนฝางธรรมศึกษามีการวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ มีการสนับสนุนการใช้หลักสูตร

การประเมินการใช้หลักสูตร และการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรตามลำดับ

1.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี

ด้านที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการพัฒนายุทธศาสตร์ การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ได้แก่

2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

1) เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจากด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ

2) เหตุปัจจัยที่จุดรั้งคุณภาพผู้เรียน เหตุปัจจัยภายใน ได้แก่ ครูส่วนใหญ่เป็นครูพระที่เน้นการสอนในวิชา ทางธรรม ทำให้ในสาขาวิชาเอกอื่น ๆ ที่เป็นสายสามัญมีครูไม่ครบชั้น และวิชาใน 8 กลุ่มสาระ

2.2 ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร

1) เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหารจัดการทำให้มีเหตุปัจจัยภายในที่สนับสนุนการบริหารและการจัดการหลักสูตร

2) เหตุปัจจัยที่จุดรั้งกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจากด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ โดยมีปัจจัยภายในที่จุดรั้งการบริหารและการจัดการหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ไม่ทันต่อยุคสมัยขาดการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระบบการจัดการศึกษาที่เน้นนักรบมหาลี พุทธะ ธรรมและวินัย

2.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1) เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการ บริหารจัดการทำให้มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการกระบวนการจัดการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยภายใน ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ให้เด็กได้เรียนรู้

2) เหตุปัจจัยที่ถูกรั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญเหตุปัจจัยสำคัญเกิดจากด้านบุคลากรด้านงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์และด้าน กระบวนการบริหารจัดการทำให้มีปัจจัยสำคัญที่ถูกรั้งการกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 3 การศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ควรเป็นอย่างไร ได้แก่

3.1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน

1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน สถานศึกษาและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Test) และ ทางพระพุทธศาสนา B-Net (Buddhism National Educational Test) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ มีทักษะในการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

2) ด้านคุณลักษณะและศาสนทายาท

3) ด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเทคโนโลยี

3.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาที่สอดคล้อง กับยุค Digital ในด้านหลักการบริหารและการจัดการหลักสูตร มี 5 ด้าน ได้แก่

1) การวางแผนการใช้หลักสูตร

2) การนำหลักสูตรไปใช้

3) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร

4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร และ

5) การประเมินการใช้หลักสูตร

3.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษาที่สอดคล้องกับยุค Digital ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษาที่สอดคล้องกับ ยุค Digital ควรเป็นอย่างไร จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรเหตุปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนฝางธรรมศึกษาที่สอดคล้องกับยุค Digital ได้แก่การกำหนดวิสัยทัศน์การกำหนดพันธกิจการกำหนดเป้าประสงค์และประเด็นยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงาน

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา 1) ด้านของคุณภาพของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพ : ดี 2) ด้านการจัดหลักสูตรภายในสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพ : ดี 3) ด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพ : ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุพิทักษ์ โตเพ็ง (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความเป็นเลิศ พบว่ารูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องเริ่มจากการสร้างสมรรถนะ คือ 1) ด้านสมรรถนะระดับองค์กร 2) ด้านสมรรถนะระดับบุคคลและ 3) ด้านสมรรถนะระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความเป็นเลิศ และเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะตนเองเพื่อให้สามารถปรับ ตัวเองในสังคมปัจจุบัน และสังคมโลก

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถาน ศึกษาของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา 2.1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน 1) เหตุปัจจัยที่สนับสนุนคุณภาพผู้เรียน 2) เหตุปัจจัยที่ลดรั้งคุณภาพผู้เรียน 2.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

หลักสูตร 1) เหตุปัจจัยที่สนับสนุนต่อกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร
2) เหตุปัจจัยที่จุดรั้งกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร 2.3 ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) เหตุปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ 2) เหตุปัจจัยที่จุดรั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกนารถ ศรีกุลณะ (2559 :
บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน
การดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน
จังหวัดเชียงราย พบว่า เหตุปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งคุณภาพของการบริหารจัดการ
ประกอบด้วย ผู้เรียน บุคลากร ชุมชน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และ กระบวนการบริหาร
จัดการ

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร สถานศึกษาของ
โรงเรียนฝางธรรมศึกษา ที่สอดคล้องกับยุค Digital 3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยสามารถ
อภิปรายผลได้ ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สายสามัญ ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทั้ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้น
พื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Test) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ให้ผู้เรียน
มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ มีทักษะในการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร
ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในแต่ละระดับชั้นกลุ่มสาระวิชาด้านพระพุทธศาสนา
ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาและผลการ
ทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน B-Net (Buddhism National Educational Test)
เน้นการท่องจำ และการแปล มีการประยุกต์ใช้และการคิดวิเคราะห์ จึงควรเน้นทักษะทั้ง
4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยปรับวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้คิดวิเคราะห์
สังเคราะห์มากขึ้น ศรัทธาและการประพฤติปฏิบัติ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่
ร่วมกันอย่างสันติสุข เข้าใจ และตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้เรียนมีความรู้ และ
เข้าใจในสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความเป็นไปในปัจจุบันทั้งทางโลกและทางธรรม

สามารถปรับตัว และใช้ชีวิตและปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข มีภูมิด้านทาน และเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามเข้าใจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย 3.2 ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร และกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ในยุค Digital ในด้านหลักการบริหารและการจัดการหลักสูตร มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้หลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ 3) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร 4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร และ 5) การประเมินการใช้หลักสูตร โดยมีสาระดังนี้ 3.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ที่สอดคล้องกับยุค Digital ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีสาระ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา มะหิเมือง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มภาพอนาคต การศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573 พบว่า ประเด็นสำคัญที่เป็นขอบเขตในการศึกษา ได้แก่ การสร้างภาพอนาคต คือ (1) มีจุดสำคัญที่เป็นกรอบการตัดสินใจ (2) เค้าโครงเรื่องที่น่าจะ กระจับ สามารถเข้าใจและสื่อสารสิ่งที่ต้องการได้ดี (3) หลีกเลี่ยงเค้าโครงเรื่องที่มีความน่าจะเป็นสูง (4) ยึดประเด็นสำคัญในการเขียนบรรยายเค้าโครงที่มีความสมเหตุสมผล แต่มีจินตนาการ และมีความคิดสร้างสรรค์ (5) จำนวนภาพอนาคตที่เสนอไม่มากเกินไป (6) ใช้ชื่อเรื่องของภาพอนาคตที่ติดหู และกระทบใจ (7) ให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจระดับสูงเป็นเจ้าของภาพอนาคตเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันให้เห็นผลในเชิงปฏิบัติการ

4. การพัฒนาวิทยาศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาในยุค Digital จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ได้การวิเคราะห์สภาพขององค์กร ณ ปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำไปวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนาหรือแก้ไขกับปัญหาที่เป็นอยู่

ณ ปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ๆ ก็คือ ปัจจัยภายในองค์กร และ ปัจจัยภายนอก องค์กร ทำการทบทวนวิสัยทัศน์เดิม ได้วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนฝางธรรมศึกษา คือ โรงเรียนฝางธรรมศึกษา มุ่งสร้างคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้และระบบการบริหารจัดการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้คู่คุณธรรม สร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างสร้างสรรค์ ก้าวสู่ยุค Digital โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการกำหนดพันธกิจ คือ 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งสู่มาตรฐานสากลโดยบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับยุค Digital อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ 2) จัดระบบการบริหารและจัด การศึกษาแบบ PLC มีการจัดระบบ และพัฒนาการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาให้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา 3) ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการกำหนดเป้าประสงค์ คือ 1) ผู้เรียนเป็นผู้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษามีระบบ PLC 3) ครูและบุคลากร ทางการศึกษามีศักยภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านหัตถกรรม พื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวิชญ์ ไชยมงคล (2562 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนผ่านศึก สงเคราะห์ 2 พบว่าการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงาน โครงการ เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการ หลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา จึงควรนำแนวทางจากงานวิจัยนี้มาใช้ในการวิจัยและทำการศึกษาในหลาย ๆ สถานศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2. นำไปพัฒนาการบริหารและการจัดการหลักสูตร การประเมิน การนิเทศ การกำกับติดตามหลักและกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ มากำหนดทิศทางในการวางแผน และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากระบบการใช้หลักสูตรและข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4. นำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างครอบคลุม ดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษายุทธศาสตร์ การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมเขตลุ่มน้ำฝาง เพื่อพัฒนาการบริหารและการจัดการหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตอำเภอฝาง (ลุ่มน้ำฝาง) จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุค Disruption ต่อไป

2. กลยุทธ์ที่ได้จากการศึกษา ควรนำไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการนำยุทธศาสตร์ไปพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

รายการอ้างอิง

กนกนารถ ศรีกุลณะ. (2559). *แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีคอนมูล ตำบลศรีคอนมูล อำเภอเชียงแสน*

- จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
เชียงราย.
- ชัยยุทธ สิริสุทธิ (2564). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- พระสุพิทักษ์ โตเพ็ง. (2561). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้ความเป็นเลิศ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิโรจน์ ศรีเหรียญ. (2558). แนวคิดและทฤษฎี Edward Damming. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563.
จาก. <http://wirotsriherun1.blogspot.com/2015/08/11-edward-damming.html>.
- โรงเรียนฝางธรรมศึกษา. (2563). รายงานการประเมินตนเอง (SAR). แผนพัฒนาตนเอง ของ
โรงเรียนฝางธรรมศึกษา. อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.
- ศุภวิษณุ ไชยมงคล. (2562). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สอดคล้องกับ
การศึกษาไทย 4.0. โรงเรียนผ่านศึกสงเคราะห์ 2.
- สุชีรา มะหิเมือง. (2559). รายงานการวิจัย แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของ
ไทยในปี พ.ศ. 2573. แหล่งข้อมูล <http://www.thaiedresearch.org/index.php/home>
- Henry Fayol. (2018). บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการ. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2020. จาก
<http://katika-mek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>